

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Caput X. Theologiæ Universæ. Partes, Ordo, Materiæ, prout in cursu
Theologico per singulos annos distribuuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

bentis ne Andegavi doceantur aut sushineantur opinio-
nes in principiis Cartesii fundatæ, quibus porro injun-
gitur istius loci Intendenti ut executioni manus adhi-
beat : hæc ille fufus.

Extat Decretum Romanum sacrae Congreg. Indicis,
datum in Palatio Apostolico Quirinali anno 1663. in
Indice Librorum prohibitorum sub Alexandro VII.
quo decreto prohibentur &c. donec corrigantur varii
libri Renati Cartesii, ut de prima Philosophia, & plu-
ribus aliis ejus libris expressis in illo Decreto, cujus &
hic exemplar habemus. Sed hæc hæctenus abundè pro
ut illi notitia totius Philosophiæ etiam modernæ.

CAPUT IX

SCIENTIÆ MATHEMATICÆ.

Partes, Axiomata, Ortus, Auctores.

PARTES sunt : Geometria speculativa, & practica.
Arithmetica, Algebra, Astronomia, Cosmogra-
phia, In sphaeram, Astrolabium, Optica, Catoptrica,
cylindrica, & Annularia, Architectura militaris, Ho-
rologia solaria, & alia practica.

Ex Mathesi, quia Philosophiæ germana est, pauca
hic Axiomata Geometrica ad aliquam ejus notitiam
delibandam adjicio.

Quæ eidem sunt æqualia, & inter se æqualia sunt :
Est Euclidis, & seq.

Quod uno æqualium majus, aut minus est, majus
quoque aut minus est altero æqualium, & contra.

Si æqualibus addas æqualia, tota erunt æqualia.

Si ab æqualibus demas æqualia, quæ remanebunt
erunt æqualia.

Si inæqualibus addas æqualia, tota erunt inæqua-
lia.

Si ab inæqualibus tollantur æqualia, quæ remanent
erunt æqualia.

Omnes Anguli recti inter se æquales sunt.

Parallelae lineæ communi perpendicularo utuntur.

Duæ rectæ lineæ spatium non comprehendunt.

Duæ rectæ lineæ nequeunt habere segmentum com-
mune : & omnes rectæ punctualiter se interse-
cant.

Mathematicus abstrahit à Materia.

Indivisibile additum indivisibili non facit majus.

Quolibet numero sumi potest major.

Omnis numerus seipsum metitur per unitatem.

Hæc sufficiant ad gustum aliquem hujus scientiæ,
quam ejus Cultores ex Josepho *Lib. 1. Cap. 3.* tradunt,
ut omnium antiquissimam originem duxisse ex nepo-
ribus Seth, qui cælorum ordinem, & syderum cursus
primi observaverint. Ex his autem post diluvium
emanasse ad Assyrios & Chaldæos, postea ad Græcos,
& præcipuè excultam à Pythagora Philosophorum
antiquissimo, uti & à Democrito, Platone, & Aristote-
le, & maximè ab Archimede, quem humanæ subtili-
tatis Apicem appellant.

Post Christum anno 70. *Claudius Ptolomæus* in A-
stronomia summus, & admirandus fuit, quem per lon-
gam temporum seriem secuti sunt alii, ac denuum *Eu-
clides*, cujus Scripta nunc præcipuè in Scholis mathe-
maticis traduntur, atque ante illum repertam esse ad-
mirabilem illam artem quam *Algebram* dicimus, sed
ab aliis recenter magis excultam, agnoscit noster *An-
dræas Tacquet*, qui & ipse in hac Provincia Flandro-

belgica non ita pridem eam Scientiam Scriptis illustra-
vit : uti & *P. Georgius à S. Vincentio*, ac *P. Agustinus
Gotteniez*, qui & Romæ Mathesim multis jam annis
summa cum laude publicè proficetur.

Scriptores quidam alii in Mathesim tam antiquioribus
quam recentioribus.

Petri Herigonii, Cursus Mathematicus in 6. Tomis
in 8. partibus anno 1644.

Francisci à Schooten Exercitationum Mathematicarum
Libri 5. in 4. Lugduni Batavorum anno 1657.

Gemma Frisii, Lovan. de Principiis Astronomiæ
Ejusdem Cosmographia in 4. Antverpiæ anno 1624.

Guido Valde, Problemata Astronomica, Venetæ an-
no 1609.

Joannus de Sacro-bosco Sphæra, cum Scholiis Jun-
cti, in 4. Antv. anno 1573.

Ismaelis Bulliardi, Astronomia Philosophica, Parisiis
anno 1645.

Roberti Flud, Microcosmus & utriusque Cosmi li-
storia, anno 1619.

Christophori Clavii Germani ex Soc. *IESU* Opera
Mathematicorum Tomi 4. anno 1612. Ex eadem Soc.

Andree Arææ Germani, Clavis Mathematicæ, anno
1675. *Bernardini Ginnari* Itali, Tabulæ perpetuæ horarum
ortus & occasus solis, anno 1617. *Christophori
Scheineri*, Germani, Disquisitiones Mathematicæ, de
Controv. novis, anno 1611. *Godofridus Francigenus*
Prov. Flandro-belgiæ, Problemata optica, anno
1630. *Theodori Moreti* ejusdem provincie Antverp.
Propositiones Mathematicæ de Celeri & Tæreo, Navi-
tate & Armorum, anno 1635. *Hugonis Semplici*, Scoti,
& J. de Mathematicis disciplinis Lib. 12. & *Disquisitionum
Mathematicarum*, anno 1654. *Joannis Lantzi*, Ger-
mani S. J. Institutionum Arithmeticarum Libri 2. an-
no 1638. *Josephi Blancani*, Itali S. J. Dissertatio de Ma-
thematicarum natura, sphaera mundi, &c. anno 1624.
Matthæi Ricci, Itali S. J. Cosmographiæ, & Astro-
logiæ præceptiones &c. anno 1610. *Andree Tacquet*
Antverp. de quo supra, in Mathesim ferè universam
opera exquisitissima in 8. *Francisci Aguilonii* Brus-
selenfis Soc. *IESU*, Opticorum Libri 6. Obiit Antver-
piæ anno 1617.

CAPUT X.

THEOLOGIÆ UNIVERSÆ.

*Partes, Ordo, Materia, prout in cursu Theologiæ
per singulos annos distribuuntur.*

THEOLOGIA prout in Scholis nunc usurpata, primam
ferè originem, & ordinem accepit à *Petro Lom-
bardo*, qui dicitur, Magister Sententiarum. Fuit hic
vir eximie doctus, Universitatis parisiensis doctus, &
oraculum, natus in Lombardia, inde dicitur *Petrus
Lombardus*, postea creatus Episcopus parisiensis; obiit
ibidem Anno 1164. Scripsit & digessit Theologiam in
Quatuor Libros Sententiarum, quos varii intra refo-
rendi suis Commentariis illustrarunt. Sed nemo clarior
& illustrius quam *D. Thomas Doctor Angelicus*, qui præ-
terea edidit suam summam Theologicam, excellenti
ordine & methodo digestam in Primam partem, Pri-
mam secundæ, Secundam secundæ, & Tertiampar-
tem, quem ordinem jam passim Scholæ sequuntur.
Vixit & floruit centum circiter annis post *Lombardum*.

Obiit 7. Martii anno 1274. ætatis suæ anno 50. In Sanctorum numerum relatus à Joanne 22. anno 1323. & Doctoribus Ecclesiæ adscriptus à Pio V. anno 1567.

Hoc igitur ordine deductas omnes theologiæ Partes uti jam in Scholis traduntur supra reperies Tom. 2. Part. 1. per totam.

Ordo Cursus Theologici in singulos annos distributus.

Theologia Scholastica ubi per quadriennium à duobus Professoribus tota traditur.

Primo, Anno dicitur manè, de Deo uno, & trino, & de Angelis. Dicitur à meridie, de Justitia & Jure ab altero professore.

Secundo, anno manè, de Incarnatione. A meridie, de Beatitudine, & Actibus Humanis.

tertio, anno manè, de Sacramentis in genere, & tribus primis in specie, Baptismo, Confirmatione, & Eucharistia. A meridie, de peccatis, Legibus, & Gratia.

Quarto, anno manè, de penitentia, Extrema unctione, Ordine, & Matrimonio. A meridie, de Fide, Spe, & Charitate.

Cursus theologiæ *Moralis* ubi per triennium absolvitur. Primo anno manè dicitur, de Deo, & Religione. A meridie, de Justitia & Jure.

Secundo anno manè, de Incarnatione, & Actibus humanis. A meridie, de Sacramentis in genere, & de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, Extrema unctione, & Ordine.

tertio anno manè, de peccatis, Legibus & Gratia. A meridie de penitentia, Censuris, Matrimonio. Materiam de Fide, Spe, & Charitate tertio anno commodè tradit idem qui Scripturam proficitur.

CAPUT XI.

Auctores in Theologiam Antiqui, & Recentiores.

In quatuor Libros Sententiarum petri Lombardi, de quo supra, scripsit ex Ordine Prædicatorum D. Thomas, Albertus Magnus, Guilielmus Durandus, Joannes Capreolus in libros sentent. tom. 4. &c.

Ex Ordine S. Francisci Joannes Duns Scotus, S. Bonaventura, Alexander Avenis, Petrus Aureolus Card. Petrus Pofnamiensis Comment. in libros Sentent. Scoti. Hugonis Cavelli, in libros Sentent. Scoti, Annotationes & Scholia, &c.

Ex Ordine S. Augustini Egidius Romanus, Thomas Argentina, &c. Ex aliis varii, ut Joannes Major Doctor Paris, scripsit in 4. Sentent. anno 1509. Guilielmus Etlus Doctor Duacenus in 4. libros Sentent. tom. 4. anno 1616. &c.

Theologiam universam ordine novo jam in Scholis passim recepto scripsit præclare D. Thomas in sua Summa, de qua Cap. præcedentis initio. Post illum, & in illius Summam ex omnibus Scholis, & Nationibus theologiam ediderunt plurimi, ex quibus hic conor prout occurrunt, aliquos notiores adducere Thomæ Cajetani Card. Ordinis Prædicatorum commentaria in Summam D. Thomæ. Collegii Salmanticensis in Hispania Patrum Discalceatorum cursus theologicus editus Madriti anno 1631. Andrea Davallis Doctor

Parisiensis in D. Thomam romi 2. anno 1636 Joannis VVigers Doctor Lovaniensis theologia Univerfa anno 1629. Francisci Sylvii Doctor Duacensis Commentarius in D. Thomam, anno 1618. Joannis Malderi Episcopi Antverpiensis Opera Theologica in 1. partem, 1. secundæ &c. anno 1616. Francisci Bona Spe Belgæ ex Ordine Patrum Carmelitarum calceatorum, cursus theologicus. Alexander Pesantius Romanus, commentaria brevia in Summam. D. Thomæ Bartholomæi de Medina Ordinis Prædicatorum Commentarii Scholastici romo 2. anno 1618. Dominici Scoto Ordinis Prædicatorum Opera theologica, & in 4. Sentent. anno 1598. Dominici Bannez Ordinis Prædicatorum Opera theologica Tomi 3. anno 1614. Guilielmi Herinx Ordine S. Francisci Episcopi Iprentis, Summa totius theologiæ Scholasticæ & Moralis, anno 1660.

Caroli Josephi Tricassini ex Ordine Patrum Capucinatorum, Opera theologica, cum 20. rationibus potissimum ex S. Augustino pro vera arbitrii libertate. Eliqui Bassas Opera theologica & Lud. Caspensis ac Lud. a Dola de concursu Dei, ex eodem Ordine Joannis Driedonis Lovanii Operum theologicorum Tomi 4. anno 1656. Joannis Pauli Nazarii Ordinis prædicatorum in D. Thomam Tomi 4. anno 1621. Pacis Iordanii Opera Theologica Tomi 3. anno 1650. Petri à S. Iosepho Idæa theologiæ speculativæ & moralis in 12. an. 1640. Philippi Gamachai D. Sorbon. summa Theologica, Parisiis anno 1627. Raphaëlis Aversa Opera in Partes Theologiæ pleræque.

Matthæus Kellsionus Anglus Doctor Duacenus in 3. partem D. Thomæ. Alphonsus Curiel, Salmanticensis in D. Thomam. Guilielmus Mercerus in Acad. Lovaniensi, commentaria in 3. partem D. Thomæ. Theodoros Smising ex Ordine S. Francisci de Deo uno & trino, Tomi 2. Egidius de Presentatione, Lusitanus, ex Ordine S. Augustini, de Beatitudine corporis Tomi 3.

Thomæ Hurtado Ordinis prædicatorum, Resolutiones Morales & Scholasticæ. Joannis Baptista Gonet Ordinis prædicatorum, clypeus Theologiæ Thomisticæ. P. Contenson ejusdem Ordinis Theologia recentior. Ex eodem Ordine prædic. in varias Theologiæ partes scripserunt. Alexander Seville Ant. de libero arbitrio contra Jansenii Doctrinam. Didacus Alvarez, de auxiliis. Vega, de justificatione. D. Antoninus, Summa; Mariales, Bibliotheca Theologica. Idephonsus in D. Thomam Tomi 3. Barthol. Medina in eundem, alique.

Theologia Moralis, per Antoninum Dianam Panormitanum Clericum Regularem, Resolutionum Moralium Partes 12. Tomis 5. in fol. anno 1640. &c. Emanuelis Rodriguez summa Casuum conscientiarum in 4. anno 1614. Francisci Bordoni, Consilia Regularia in fol. anno 1641. Henrici de Vilalobos Hispani, Theol. Moralis partes 2. in fol. anno 1640. Joannis Cayamuel Hispani in Regulam S. Benedicti; ejusdem Theologiæ Fundamentals, Moralis, Regularis, Tractatus varii anno 1646. Laurentii Portel, Ordinis S. Francisci Dubia Regularia, & Responiones morales in 8. anno 1634. Ex eodem Laurentii de Peyrins, de Privilegiis Regularium &c. anno 1643. Bosco, de Sacramentis &c. alique.

Ludovici Miranda, Manuale prælatorum Regularium in fol. an. 1617. Martini Navarri ab Azpilqueta,